

alligevel Forbindelsen over Storebælt. I den sidste Isvinter var der kun 10 Dage, hvor der egentlig var Tale om Baadtransport, og siden den Tid have vi faaet et Materiel, der rimeligvis vil medføre, at ogsaa denne Transport kunde være undgaaet, hvis man havde haft det dengang. Dernæst mener det ærede 5te Medlem for 1ste Kredts (D. Hansen), at man kan lige saa godt optage det af ham nævnte i Betingelserne overfor Entreprenørerne; det ærede Medlem sagde ganske rigtig, at man optager overmaade meget — det gør man — men jeg maa dertil sige, at der maa være en vis Grænse, som man skal respektere ogsaa i Forretningsforhold, og saadanne Vilkaar, som gaa ud paa Afgørelse, som man maa forbeholde sig selv, naar man selv lader Arbejdet udføre, kan man ikke byde Entreprenørerne eller forlange skulle være bindende overfor Entreprenørerne, de maa staa med en vis Frihed. Forholdet er ikke vanstelig at afgøre; thi i de Overflag, som foreligge fra Statens Side for et Anlæg, lader der sig ganske vel udregne, hvad Arbejds løn der kan ydes.

Andsen: Jeg skal blot tillade mig, at gøre enkelte korte Bemærkninger i Anledning af den højtærede Underrigsministers Udtalelser. Den ærede Minister fremhævede, at vi ikke have nogen Fabrik her, der kan fabricere Lokomotiver. Jeg er vel vidende om, at man ikke har nogen saadan Fabrik, men jeg har ogsaa fremdraget, at naar man her i Landet kunde udføre det Arbejde, som udføres paa Skibsbygningens Omraade, saa mente jeg ogsaa, at man med Hensyn til Lokomotiver kunde staae de nødvendige Værksteder, naar der findes fornøden Anledning dertil. Jeg mener ogsaa, at det maa kunne lade sig gøre, naar man ser hen til, hvor stort vort Jærnbaneanet nu er, og til de stadige Udvidelser, som gøres af det. Dette vil kræve stadigt Arbejde, stadig Fornødsel, og jeg mener derfor, at Tiden nu er kommen til, at Staten anlægger de nødvendige Fabrikker til Tilvebringelsen af Lokomotiver. Hvad Waggonerne angaar, veed jeg ogsaa, at vi have en Fabrik til Waggoners Tilvebringelse, og jeg veed, at der er købt Waggoner paa denne Fabrik, men der er ogsaa købt Waggoner og andre Jærnbanevogne i Udlandet, og jeg mener, at det kunde og burde

man undgaa. Dette behøver ikke at blive til et Monopol for den Fabrik, som findes her i Landet; thi man bør hovedsagelig lægge Vægt paa, at Fabrikationen ogsaa paa dette Omraade kommer til at gaa over til Staten, og jeg tror ikke, at det vil være saa vansteligt med Hensyn til Vognene som med Hensyn til Lokomotiver; thi jeg tror, at Her der en Udvidelse af de herbærende Statsbaneværksteder, saa ville de succesfulde kunne paatage sig mere og mere af det Arbejde, som der her kan være Tale om, og danne en Modvægt mod, at de indenlandske Fabrikker skulle udbytte Arbejdsudførelsen her. Denne Udvidelse af Statsbaneværkstederne maa succesfulde føre dertil, at Staten efterhaanden kan paatage sig alt Arbejde, og saa bliver der ikke Tale om noget Monopol. Jeg ser godt, at der med Hensyn til Anlæg af Jærnbaner er forskellige Vansteligheder derved, men jeg har tænkt, at man maa kunne komme til det samme paa dette Omraade som med Hensyn til Tilvebringelsen af Materiellet. Naar der er Tale om Anlægget af en Række Jærnbaner, hvad der jo her er Tale om, vil saadant nok kunne lade sig gøre; thi vi ere jo paa det rene med, at selv om denne Bane bliver anlagt og ogsaa Rystbanen, ere vi dermed ikke færdige med Anlægget af Jærnbaner her i Landet; jeg antager, at der er lagt Planer for Anlægget af Jærnbaner i længere Tid, saaledes at Staten for længere Tid vilde kunne bestæftige de nævnte tekniske Kræfter derved. Jeg indser, at der kan være enkelte Vansteligheder derved, og at det derfor undertiden kan være nødvendigt at henvende sig til private Entreprenører, og derfor gentager jeg, at man, saalænge man er nødt til at anvende den Fremgangsmaade, skal sætte de Bestemmelser ind i Kontrakterne, som jeg tillod mig at omtale. Jeg tvivler ikke om, at den ærede Minister selv gjerne følger dette Princip, at man skal bestæftige fortrinnsvis danske Arbejdere, og jeg tror nu heller ikke, at det er den ærede Ministers Mening, at man bør søge just at faa det billigste Arbejde, men faktisk er det saaledes, at der ved de Arbejder, som Staten bortliciterer, bestæftiges Arbejdere, som indskrives til Landet med dette bestemte Arbejdsformaal for Dje. Der er gentagende